

Economische analyses voor de Sanerings- en beëindigingsregeling

Robert Hoste, Paul Bens en Cor Wattel (red.)

Wageningen Economic Research en DLV Advies

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Bron: Shutterstock

Inhoud

	Bladzijde
1. Inleiding	3
2. Prijzen van productierechten	12
3. Waardeverlies bij bedrijfsbeëindiging	24
4. Toelichting methode	48
5. Beschouwing	57
Bijlagen	66

1. Inleiding

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

100years
1918 — 2018

Bron: Shutterstock

Achtergrond Regeling

- Varkenshouderij is in transitie naar een vitale, robuuste, toekomstbestendige en duurzame varkenshouderijketen die maatschappelijk geaccepteerd en gewaardeerd wordt (Hoofdpijnenakkoord warme sanering varkenshouderij)
- 2016 Actieplan vitalisering varkenshouderij:
 - Bouwen aan ketensturing (marktgericht produceren)
 - Revitalisering en innovatie (saneren oude stallen/locaties + ontwikkelruimte en innovatiekracht)
 - Kostenreductie (mestverwerking en -verwaarding)
 - Coalitie ViVa werkt aan herziening van het Actieplan
- Juli 2018: Hoofdpijnenakkoord warme sanering varkenshouderij (LNV, Coalitie ViVa, provincies, VNG), 200 mln. euro rijksmiddelen, waarvan:
 - Innovatie en verduurzaming: 60 mln., waarvan 40 mln. voor de varkenshouderij
 - Sanering en beëindiging: 120 mln.
 - Uitvoeringskosten: 12 mln.
 - Flankerende maatregelen voor Wet verbod pelsdierhouderij: 8 mln.

Algemene context

- Het rendement in de varkenshouderij is sterk cyclisch. De tweede helft van 2016, het jaar 2017 en de eerste van helft 2018 waren fors bovengemiddeld. Vanaf medio 2018 is het resultaat ondergemiddeld, met name in de zeugenhouderij. Zie ook bijlage 1-3 voor de structuur van de sector en het verloop van marktprijzen
- Dreiging Afrikaanse varkenspest in Oost-Europa en België
- Maatschappelijke druk omtrent geuroverlast, dierenwelzijn en gezondheidsrisico's voor omwonenden
- Toenemende maatschappelijke eisen aan bedrijven op gebied van emissies en landschappelijke inpassing
- Wens voor reductie van langeafstandstransporten van dieren
- Klimaat

Aandacht in de pers

■ Enkele koppen:

- “Sanering varkenshouderij: mogelijk miljoen dieren minder door opkoop rechten”, Eindhovens Dagblad, 7 juli 2018
- “Kabinet gaat voor ‘warme sanering varkenshouderij’”, Tubantia, 11 juli 2018
- “Kabinet stelt 120 miljoen beschikbaar voor warme sanering varkenshouderij”, Varkensbedrijf.nl, 30 juli 2018
- “Sector positief over akkoord Warme Sanering Varkenshouderij”, PigBusiness, 7 juli 2018
- “Varkenshouder wil opkoop in heel Nederland”, Nieuwe Oogst, 13 oktober 2018

- “Overweegt u om deel te nemen aan de opkoopregeling in het kader van de warme sanering?” Op deze vraag antwoordt ruim 33 procent bevestigend.
<https://www.nieuweoogst.nu/nieuws/2018/10/13/varkenshouder-wil-opkoop-in-heel-nederland>

Sanerings- en beëindigingsregeling

- € 120 miljoen rijksmiddelen
- Doelstelling: “Een generieke (vrijwillige) sanerings- en bedrijfsbeëindigingsregeling (subsidieregeling) voor varkensbedrijven die geuroverlast voor hun omgeving veroorzaken en die hun bedrijf willen beëindigen.”
- Nevendoelstellingen: andere effecten, zoals reducties van ammoniak, fijnstof, methaan en endotoxinen liften mee bij bedrijfsbeëindiging
- Opkoopregeling:
 1. Vergoeding voor het waardeverlies van stallen
 2. Opkoop varkensrechten (worden doorgehaald)
- Reikwijdte: concentratiegebieden Zuid en Oost conform de Meststoffenwet
- Bedrijven/locaties die niet voldoen het Besluit emissiearme huisvesting worden uitgesloten
- Flankerend beleid voor bewustwording, ondersteuning en begeleiding
- Planning: publicatie Q1 2019; 1e openstelling medio 2019; 1e tranche feitelijke stoppers Q2 2020. Evt. 2e tranche 1 jaar later

Onderzoeksvragen

Vraag 1: wat is een marktconforme prijs voor varkensrechten in 2019 en wat is een geschikt moment om deze vast te stellen?

Vraag 2: wat is het waardeverlies van stallen van bedrijven die inschrijven voor de Sanerings- en beëindigingsregeling?

Deze vraag is opgesplitst in de deelvragen:

- Wat is het waardeverlies van de stallen (gecorrigeerde vervangingswaarde)?
- Hoeveel bedrijven zullen deelnemen bij vergoeding van 100%, 70% of 50% van de gecorrigeerde vervangingswaarde, plus vergoeding van rechten?

Uitgangspunten analyse 1)

- De ondernemer moet intensieve veehouderij op de locatie beëindigen (aanne: melkvee kan door).
- Voor deelname moet een bedrijf voldoen aan het Besluit emissiearme huisvesting. Bedrijven die zgn. 'gedoogstoppers' zijn (geweest), zijn uitgesloten.
- Aangenomen is dat de varkensstallen gesloopt dienen te worden.
- Vergoedingen in de 2^e tranche kunnen afwijken van die in de 1^e tranche.
- Alle bedragen zijn in euro, exclusief btw.
- In de analyses is voor de berekening van de gecorrigeerde vervangingswaarde in het basisscenario aangesloten bij de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken (RBV 2000): nieuwwaarde op basis van KWIN, afschrijving gebaseerd op leeftijd van gebouwen, uitgesplitst in romp, afbouw en inrichting, met afschrijving in respectievelijk 40, 20 en 10 jaar, en een restwaarde van 25% van de nieuwwaarde. De leeftijd van gebouwen en inventaris komt uit het Bedrijveninformatienet (BIN).
 - Het Bedrijveninformatienet is een panel van ongeveer 1.500 land- en tuinbouwbedrijven, waarvan 134 bedrijven met varkens, die representatief zijn voor de Nederlandse varkenshouderij. Van deze bedrijven wordt een uitgebreide boekhouding bijgehouden, op basis waarvan analyses uitgevoerd worden.

Uitgangspunten analyse 2)

- De aantallen dieren zijn gebaseerd op BIN. De aantallen dierplaatsen zijn hieruit rekenkundig afgeleid, met behulp van een bezettingsgraad van 93% voor zeugen, opfokzeugen en vleesvarkens en 91% voor biggen (bron: KWIN). De bedragen per zeugenplaats zijn inclusief de bijbehorende aantallen opfokbiggen en opfokzeugen.
- Aangenomen is dat bedrijven 100% rechten in eigendom hebben, afgezet tegen het aantal aanwezige dieren. In de praktijk kan dit meer of minder zijn, omdat bedrijven rechten kunnen leasen in plaats van kopen, om zo te zorgen dat alle aanwezige dieren afgedekt zijn qua aantal rechten; rechten worden geleased van andere bedrijven die meer rechten hebben dan op dat moment nodig is.
- Een deel van de bedrijven heeft een grotere leefoppervlakte dan wettelijk verplicht, in verband met bijvoorbeeld Beter Leven. Op basis van informatie in BIN is hier rekening mee gehouden bij bepaling van de gecorrigeerde vervangingswaarde van de dierplaatsen.
- Van een deel van de bedrijven in het BIN hebben we (onderbouwd) verondersteld dat ze gedoogstoppers zijn; deze zijn uitgesloten van de verdere analyses.

Bereik van de analyse

- Gebaseerd op bestaande gegevens (BIN, jaar 2016).
- De analyse is geen ex-ante evaluatie van de effectiviteit van de Regeling.
- Focus op 2019, geen uitspraak over 2020.
- Er is geen inschatting gemaakt van de reikwijdte van overige voorwaarden op te verwachten aantallen deelnemers, zoals restricties op hoogte van geuroverlast.
- Niet bekend is welke bedrijven feitelijk gedoogstoppers zijn, of welke daadwerkelijk overwegen hun bedrijf of een locatie van hun bedrijf te beëindigen.
- De analyse geeft een representatief beeld van de te verwachten belangstelling van bedrijven voor de Regeling vanuit financieel perspectief en het effect van verschillende uitgangspunten op deze belangstelling.
- Er is onderscheid gemaakt tussen bedrijven in de concentratiegebieden Zuid en Oost.

2. Prijzen van productierechten

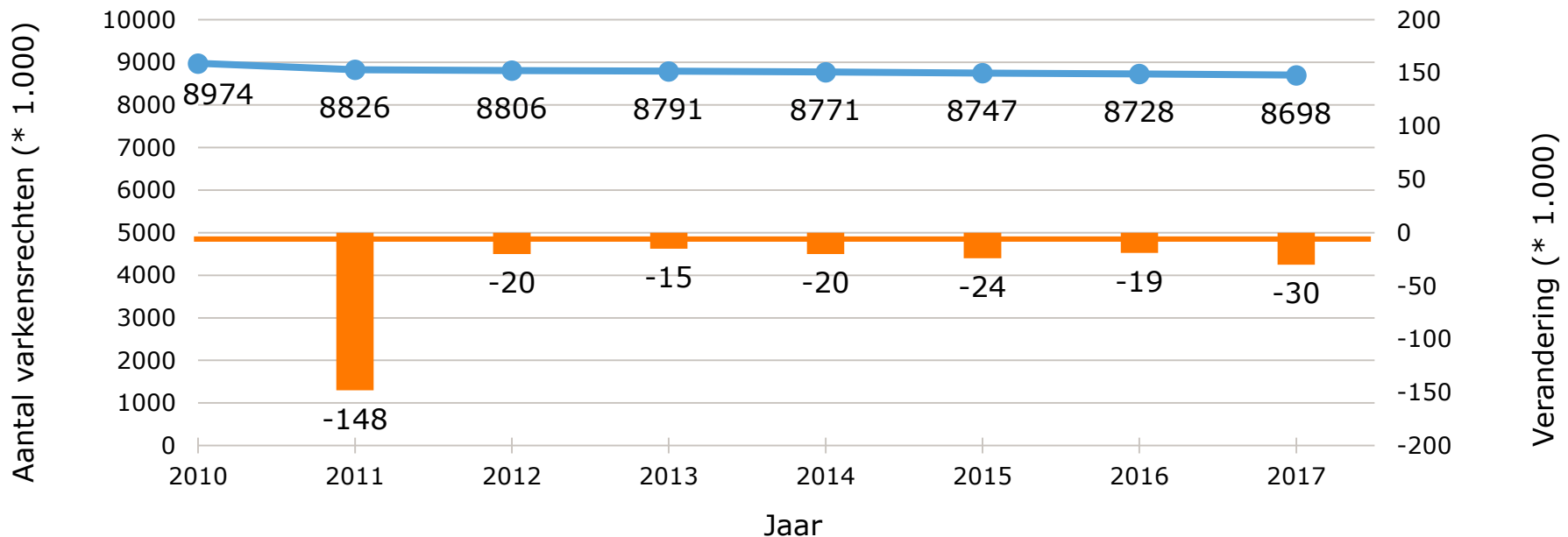
Onderzoeksvraag 1

Wat is een marktconforme prijs voor varkensrechten en wat is een geschikt moment om deze vast te stellen?

Bron: Shutterstock

Ontwikkeling aantal varkensrechten 2010-2017

Bron: CBS Statline

Verandering ten opzichte van vorig jaar

Aantal varkensrechten

Jaarlijkse daling van het aantal varkensrechten hangt samen met het inleveren van fosfaatproductieruimte in het kader van de regeling Bedrijfsbeëindiging intensieve veehouderij (BIV-Regeling) en deelname van stoppende bedrijven aan regionale rood-voor-rood-regelingen.

Varkensrechten per regio

Aantal varkensrechten (* 1.000)

Regio	2016	2017
Zuid	4.959	4.920
Oost	2.262	2.263
Overig Nederland	1.470	1.483
Niet toe te delen	55	62
Totaal in Nederland	8.746	8.727

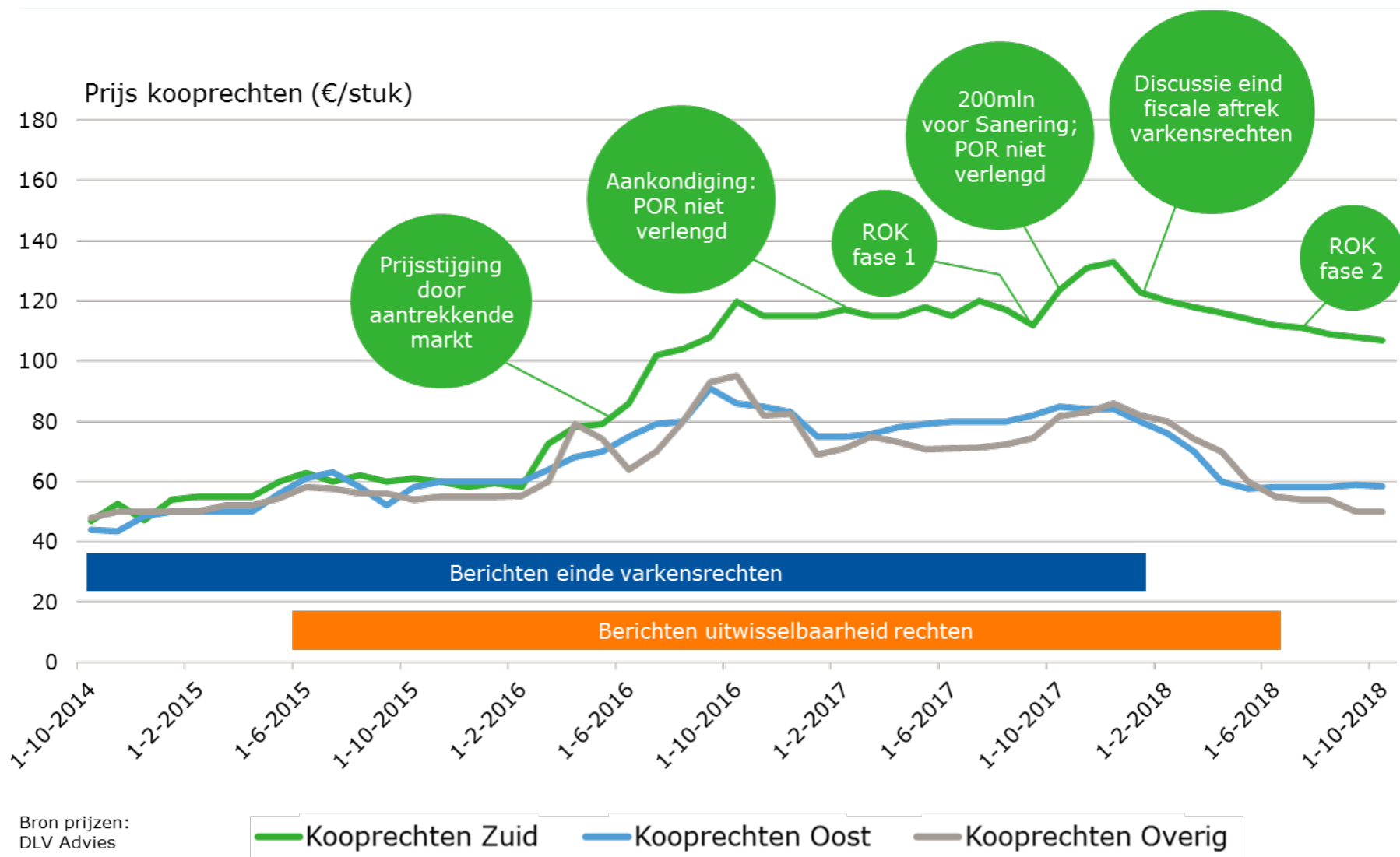
Bron: RVO

De indeling naar regio, gebaseerd op de stallocaties.

Invloeden op prijzen

- Rendement in de sector
- Discussie over afschaffing c.q. verlenging systeem van varkensrechten
- Discussie over uitwisselbaarheid met rundvee: oktober 2014 – oktober 2016
- POR april 2014 – december 2017
- ROK 2017 - rechten worden weer op de markt verwacht in 2019; deze zijn alleen beschikbaar voor bedrijven die aan specifieke voorwaarden in ROK 2 voldoen
- Staldering in Noord-Brabant en ander provinciaal beleid
- Discussie over fiscale aftrekbaarheid van varkensrechten
- Aflopen van de gedoogstoppersregeling
- Sanerings- en beëindigingsregeling
- Overige:
 - Seizoenspatroon nauwelijks invloed; handel vindt vooral plaats in najaar
 - Marktconcepten die leiden tot minder dieren op bedrijven, zoals Beter Leven
 - Individuele overwegingen van ondernemers op basis van toekomstverwachting, marktsituatie en bijv. geluiden van handelaren

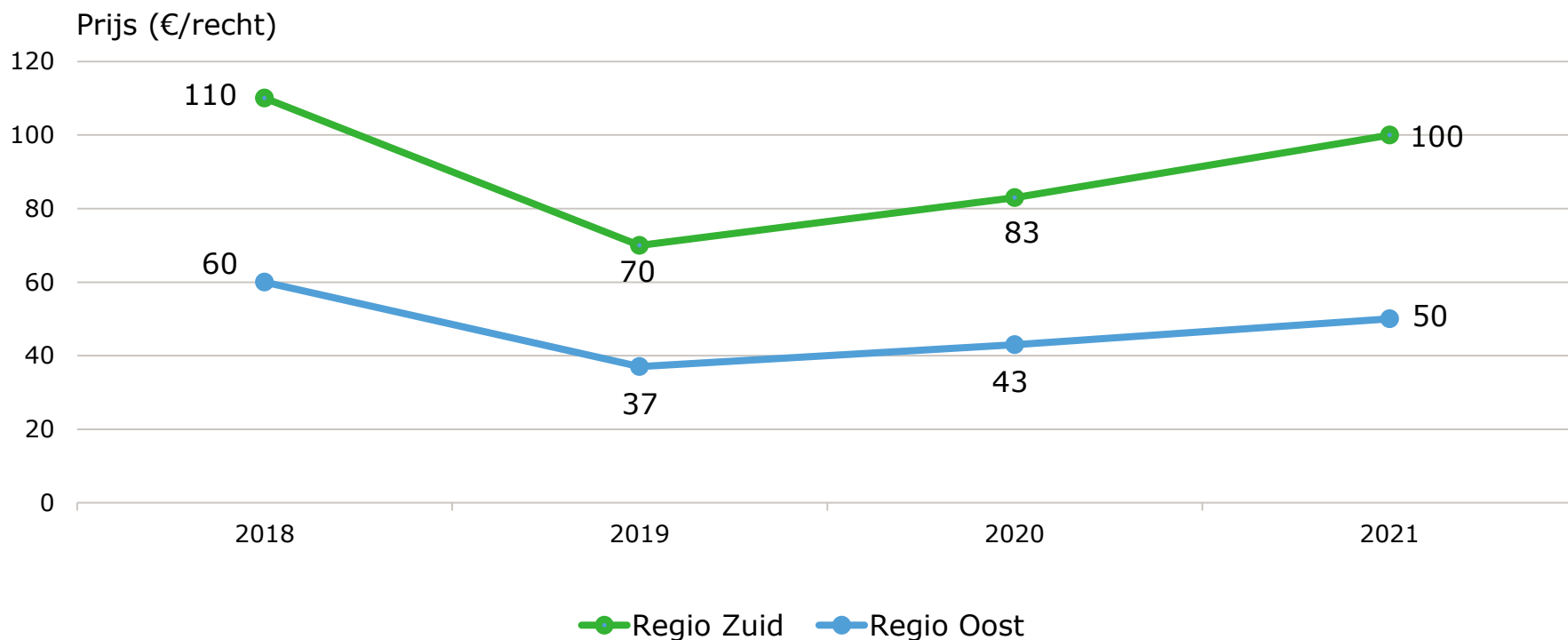
Prijsverloop en gebeurtenissen

Inschatting verloop rechtenprijs

- Eenvoudig equilibriummodel
- Rekening houdend met:
 - Autonome stoppers (aanneame: 250.000 rechten per jaar)
 - ROK-rechten terug op de markt
 - POR (laatste POR-openstelling niet meer van toepassing, eerdere nog wel, maar geen invloed)
 - Gedoogstoppers: aanname: 10% rechten (870.000), vooral aanbod in 2019; overlapt deels met reguliere stoppers in jaren 2019 en 2020; gedoogstoppers naar verwachting deels op leaserechten en vaak oude vleesvarkensbedrijven
 - Sanerings- en beëindigingsregeling: 50-50% verdeeld over 2019 en 2020; aanname 435.000 rechten (5% van de markt)
 - Situatie 2019 geeft aan hoe prijzen van varkensrechten zich op korte termijn ontwikkelen als er geen Sanerings- en Beëindigingsregeling zou zijn
- Overige factoren zijn niet opgenomen in het model
- Modeluitkomsten zijn gecheckt met expert judgement
- Veel onzekerheid!

Geschat verloop rechtenprijs

Varkensrechten van gedoogstoppers komen vooral in 2019 op de markt. Dit leidt tot een groot aanbod aan rechten. In 2020 en 2021 komt wel enige verkrapping, maar dit compenseert de prijs nog onvoldoende. Daarom lagere prijsniveaus.

Gevoeligheidsanalyses

- Dubbele opkoop. Hierin is de aanname gedaan dat er twee keer zoveel rechten uit de markt worden genomen onder de Sanerings- en beëindigingsregeling, dus niet 435.000 maar 870.000 rechten (10% van het aantal rechten in Nederland).
- Meer opkoop in 2020 (1^e tranche). De tweede gevoeligheidsanalyse betreft een verschuiving in de opkoop van rechten (435.000 stuks) tussen de jaren, waarbij 70% opkoop in 2020 (openstelling 2019, 1^e tranche) en 30% in 2021 (2^e tranche) is aangenomen, in plaats van 50-50%.
- Meer Brabantse stoppers. In deze gevoeligheidsanalyse is aangenomen dat er door het aangekondigde striktere provinciale beleid in Noord-Brabant versneld extra bedrijven zullen stoppen. Hiervoor is aangenomen dat er in 2019 100 varkensbedrijven extra zullen stoppen, van gemiddelde omvang, ofwel een extra aanbod van 260.000 rechten. Hier zou enige vertraging op kunnen zijn als deze bedrijven een vergunning aanvragen voor 2020, waarmee ze tot 2022 de bestaande situatie kunnen continueren.

Rechtenprijzen in gevoeligheidsanalyses

Prijs (€/recht)

Scenario	2018	2019	2020	2021
Regio Zuid				
Basis	110	70	83	100
Dubbele opkoop	110	70	99	144
Meer opkoop in 2020 (1 ^e tranche)	110	70	89	100
Meer Brabantse stoppers	110	52	62	75
Regio Oost				
Basis	60	37	43	50
Dubbele opkoop	60	37	51	72
Meer opkoop in 2020 (1 ^e tranche)	60	37	46	50

In het scenario 'Meer Brabantse stoppers' is er geen invloed op de prijs van rechten in regio Oost.

Conclusie gevoeligheidsanalyses

- Uit de gevoeligheidsanalyses blijkt dat een verdubbeling van de opkoop van rechten leidt tot een duidelijke prijsstijging. Vooral in 2021 leidt dat tot een prijs die fors oploopt, tot boven het huidige niveau. Een verschuiving naar meer opkoop in 2020 (1^e tranche) en minder in 2021 (2^e tranche) leidt tot een hogere prijs in 2020, maar heeft geen invloed op de prijzen in 2021. Een extra aantal Brabantse stoppers leidt tot een lager prijsniveau in Zuid in de jaren vanaf 2019.
- In de modelberekeningen is geen rekening gehouden met de varkenscyclus. Er mag verwacht worden dat de varkens- en biggenprijzen na 2018 weer zullen opveren. Dat kan betekenen dat rechtenprijzen hoger kunnen uitvallen dan in het model is berekend. Dit is niet verder kwantitatief uitgewerkt, maar aanleiding voor een advies met een bandbreedte.

Advies prijsniveau en moment van vaststelling

- Reken in de Regeling voor de eerste tranche met opkoopbedragen van (afgerond) €70 per varkensrecht in Zuid en €40 in Oost.
- Communiceer in Q1-2019 deze prijs, en benoem de mogelijkheid dat LNV hier maximaal €10 per recht van afwijkt, naar boven dan wel naar beneden, afhankelijk van de actuele ontwikkeling van de rechtenprijs. Met deze bandbreedte wordt tegemoetgekomen aan enerzijds de onzekerheid van het verloop van de rechtenprijs, en anderzijds aan de behoefte om duidelijkheid te geven over de te verwachten rechtenprijs aan zowel ondernemers als overheid.
- Communiceer ook de redenen (vooral: vrijkomen van rechten van gedoogstoppers) waarom dit prijsniveau wordt ingeschat, omdat het afwijkt van de huidige prijzen.
- €10 per recht afwijking en (stel) 450.000 rechten uit de markt, betekent een verschil van 4,5 miljoen euro. Voor een zeugenbedrijf met 600 zeugen betekent dit een opbrengstverschil van €16.400, positief of negatief. Voor een vleesvarkensbedrijf met 4000 dieren betekent het een verschil van €40.000.

Zie voor verdere toelichting op Onderzoeksvraag 1: Hoste et al., 2018. *Prijsontwikkeling van varkensrechten*. Wageningen Economic Research, Nota 2018-112.

3. Waardeverlies bij bedrijfsbeëindiging

Onderzoeksvraag 2

Wat is het waardeverlies van stallen van bedrijven die inschrijven voor de Sanerings- en beëindigingsregeling?

Leeswijzer bij dit blok

- Er zijn scenario's gedefinieerd om inzicht te krijgen in het verschil tussen de geboden vergoeding vanuit LNV voor het waardeverlies van stallen en voor varkensrechten, en het bedrag dat ondernemers nodig hebben om het bedrijf te beëindigen. Resultaten hebben betrekking op de bedrijven, exclusief gedoogstoppers, waarvoor bedrijfsbeëindiging financieel aantrekkelijk is op basis van de geboden vergoedingen. Er is niet gekeken of bedrijven daadwerkelijk willen stoppen en naar geuroverlast. Er wordt rekening gehouden met een acceptabele restschuld op basis van de waarde van de woning en eigen grond. De financiële aantrekkelijkheid verschilt per bedrijf en dus tussen scenario's.
- Eerst wordt ingegaan op de scenario's met 100%, 70% en 50% vergoeding van de gecorrigeerde vervangingswaarde bij 25% restwaarde. Vervolgens wordt ingegaan op het effect van scenario's bij 15% restwaarde. Ten slotte wordt het effect getoond van een sloopkostenvergoeding op de aantrekkelijkheid van de Regeling.
- Restwaarde is het minimale deel van de vervangingswaarde waarover niet wordt afgeschreven, en vergoeding wordt gegeven. Het percentage restwaarde is een keuze. Een eventuele sloopkostenvergoeding maakt geen deel van het Rijksbudget voor de Regeling, maar is denkbaar als aanvulling vanuit andere fondsen.
- In de bijlagen 5-7 wordt inzicht gegeven in spreiding in resultaten tussen bedrijven en in bijlage 8 worden enkele voorbeeldberekeningen gegeven.

Overzicht van scenario's

		Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde 25%	15%
Geboden vergoeding voor stallen	100%	Zonder	100-25	100-15
		Met	100S25	100S15
	70%	Zonder	70-25	70-15
		Met	70S25	70S15
	50%	Zonder	50-25	50-15
		Met	50S25	50S15

Een 'S' in de benaming van de scenario's betekent mét sloopvergoeding.

Potentiële deelname aan Regeling

bij 100% vergoeding en 25% restwaarde: 100-25

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde 25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	80	170	250
# bedrijven met vleesvarkens	500	120	620
# totaal na correctie overlap	560	230	790
# zeugenplaatsen (*1.000) a)	50	110	160
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	1.330	270	1.590
# rechten (*1.000)	1.380	430	1.810
Vergoeding stallen (mln. €)	440	190	630
.. per zeugenplaats (€)	1.210	1.020	1.080
.. per vleesvarkensplaats (€)	290	290	290
Vergoeding rechten (mln. €)	100	20	110
Totaal bedrag (mln. €)	540	210	740

a) Het aantal zeugen en vleesvarkens bedraagt 93% van het aantal zeugenplaatsen respectievelijk vleesvarkensplaatsen.

Conclusies scenario 100-25

met 100% vergoeding en 25% restwaarde

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde	
		25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

- Bij een vergoeding van 100% van het waardeverlies van de varkensstallen en bij een restwaarde van 25% zijn er in de concentratiegebieden Zuid en Oost naar verwachting 790 varkensbedrijven die bij deelname met een acceptabele restschuld zouden kunnen stoppen.
- Als al deze 790 varkensbedrijven opgekocht zouden worden:
 - Totaal benodigd bedrag: €740 miljoen
 - Opkoop van 1,8 miljoen varkensrechten
 - Aantal bedrijven en rechten is circa 20% van de bedrijven en rechten in Nederland
- Verdeling opkoop vleesvarkens/zeugen = 10 (Zuid 27; Oost 2,5)
 - Verhouding op gesloten varkensbedrijf ± 8-9 vleesvarkens/zeugen
- Verdeling regio's Zuid/Oost totaal # rechten = 3,2
 - Normaal: NB+LB 64% varkens in NL; GLD+OV 28%; verhouding 2,3
 - Gezien verschil in rechtenprijs is dit niet onlogisch

Potentiële deelname aan Regeling

bij 70% vergoeding en 25% restwaarde: 70-25

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde 25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	40	90	120
# bedrijven met vleesvarkens	400	100	490
# totaal na correctie overlap	420	150	570
# zeugenplaatsen (*1.000)	10	20	30
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	1.030	210	1.240
# rechten (*1.000)	980	250	1.230
Vergoeding stallen (mln. €)	230	60	290
.. per zeugenplaats (€)	850	910	890
.. per vleesvarkensplaats (€)	220	190	210
Vergoeding rechten (mln. €)	70	10	80
Totaal bedrag (mln. €)	300	70	370

Potentiële deelname aan Regeling

bij 50% vergoeding en 25% restwaarde: 50-25

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde 25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	40	30	70
# bedrijven met vleesvarkens	360	60	420
# totaal na correctie overlap	380	90	470
# zeugenplaatsen (*1.000)	10	a)	10
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	840	90	930
# rechten (*1.000)	800	90	890
Vergoeding stallen (mln. €)	130	10	150
.. per zeugenplaats (€)	610	a)	660
.. per vleesvarkensplaats (€)	150	130	150
Vergoeding rechten (mln. €)	60	a)	60
Totaal bedrag (mln. €)	190	10	210

a) Cijfer ontbreekt, omdat het aantal plaatsen door afronding lager is dan 5.000.

Conclusies scenario's

met lagere vergoeding, bij 25% restwaarde

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde	
		25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

- Aantal varkensbedrijven dat met een acceptabele restschuld zou kunnen stoppen is beduidend gedaald ten opzichte van 100% vergoeding
 - Bij 70% vergoeding: -80% zeugenplaatsen; -20% vleesvarkensplaatsen
 - Bij 50% vergoeding: -90% zeugenplaatsen; -40% vleesvarkensplaatsen
- Als alle bedrijven opgekocht zouden worden:
 - Totaalbedrag €370 miljoen (70% vergoeding), respectievelijk €210 miljoen (50%)
 - Beëindiging bedrijven: 570 (70% vergoeding), respectievelijk 470 (50%)
 - Opkoop rechten: 1,2 miljoen (70% vergoeding), respectievelijk 0,9 miljoen (50%)
- Verdeling opkoop vleesvarkens/zeugen
 - Vergoeding 70%: 41; vergoeding 50%: 93
 - Bij lagere vergoeding neemt de aantrekkelijkheid voor zeugenbedrijven af; de individuele vreemd-vermogenspositie van bedrijven is doorslaggevend (zie ook blz. 47)
- Verdeling regio's Zuid/Oost in aantal rechten = 4 (70%) en 9 (50%)
 - De dataset leidt bij lagere vergoedingen tot een beperkt aantal BIN-bedrijven waarvoor de Regeling financieel interessant is. Het is niet gerechtvaardigd om hieruit een conclusie te trekken over verschillen in financiële aantrekkelijkheid tussen regio's

Potentiële deelname aan Regeling

bij 100% vergoeding en 15% restwaarde: 100-15

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde	
		25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	40	130	170
# bedrijven met vleesvarkens	400	120	520
# totaal na correctie overlap	420	190	610
# zeugenplaatsen (*1.000)	10	90	100
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	1.030	270	1.300
# rechten (*1.000)	980	380	1.360
Vergoeding stallen (mln. €)	300	150	450
.. per zeugenplaats (€)	1.010	930	930
.. per vleesvarkensplaats (€)	280	250	280
Vergoeding rechten (mln. €)	70	20	80
Totaal bedrag (mln. €)	370	170	530

Potentiële deelname aan Regeling

bij 70% vergoeding en 15% restwaarde: 70-15

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde 25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	40	50	90
# bedrijven met vleesvarkens	380	70	450
# totaal na correctie overlap	400	110	510
# zeugenplaatsen (*1.000)	10	10	20
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	930	170	1.100
# rechten (*1.000)	880	190	1.070
Vergoeding stallen (mln. €)	190	40	230
.. per zeugenplaats (€)	710	1.070	910
.. per vleesvarkensplaats (€)	200	170	200
Vergoeding rechten (mln. €)	60	10	70
Totaal bedrag (mln. €)	250	50	300

Potentiële deelname aan Regeling

bij 50% vergoeding en 15% restwaarde: 50-15

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde 25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	20	30	60
# bedrijven met vleesvarkens	360	60	420
# totaal na correctie overlap	360	90	450
# zeugenplaatsen (*1.000)	a)	a)	10
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	840	90	930
# rechten (*1.000)	790	90	880
Vergoeding stallen (mln. €)	120	10	130
.. per zeugenplaats (€)	a)	a)	780
.. per vleesvarkensplaats (€)	140	110	130
Vergoeding rechten (mln. €)	60	a)	60
Totaal bedrag (mln. €)	180	10	190

a) Cijfer ontbreekt, omdat het aantal plaatsen door afronding te klein is om te tonen.

Conclusies scenario's

met 15% restwaarde

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde	
		25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

- In de scenario's met lagere restwaarde (15%) daalt het aantal bedrijven waarvoor het financieel interessant is om deel te nemen aan de Regeling.
- Vooral bij 100% vergoeding van de gecorrigeerde vervangingswaarde daalt het benodigde bedrag aan vergoedingen, als alle bedrijven zou deelnemen, met bijna 30%, terwijl het aantal op te kopen rechten daarbij daalt met 25%. Het effect van de lagere restwaarde daalt bij een lager percentage vergoeding van de gecorrigeerde vervangingswaarde.
- Bij een lagere restwaarde daalt de aantrekkelijkheid van de Regeling voor zeugenhouderijen. Bij 100% vergoeding daalt het aantal zeugen bij 15% restwaarde met bijna 40% ten opzichte van 25% restwaarde. Algemeen gesproken is het niveau van vergoedingen voor zeugenbedrijven eerder beperkend voor deelname dan voor vleesvarkensbedrijven. Voor vleesvarkens is een lagere restwaarde minder van invloed op de aantrekkelijkheid van de Regeling, zeker in combinatie met een lager percentage vergoeding van de gecorrigeerde vervangingswaarde.
- In het scenario met 50% vergoeding en 15% restwaarde daalt het benodigde budget tot 190 miljoen euro, waarbij de nadruk ligt op opkoop van vleesvarkens.

Potentiële deelname aan Regeling

bij **100%** vergoeding, **25%** restwaarde en **met**
sloopvergoeding: 100S25

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde	
		25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	150	190	350
# bedrijven met vleesvarkens	720	150	860
# totaal na correctie overlap	790	280	1.070
# zeugenplaatsen (*1.000)	90	130	220
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	1.910	300	2.210
# rechten (*1.000)	2.010	490	2.500
Vergoeding stallen (mln. €)	610	210	830
.. per zeugenplaats (€)	1030	1.020	1.030
.. per vleesvarkensplaats (€)	270	280	270
Vergoeding rechten (mln. €)	140	20	160
Totaal bedrag (mln. €)	750	230	990

Potentiële deelname aan Regeling

bij 70% vergoeding, 25% restwaarde en met
sloopvergoeding: 70S25

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde	
		25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	40	140	180
# bedrijven met vleesvarkens	480	120	600
# totaal na correctie overlap	500	200	700
# zeugenplaatsen (*1.000)	10	100	100
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	1.230	270	1.500
# rechten (*1.000)	1.170	390	1.560
Vergoeding stallen (mln. €)	260	120	390
.. per zeugenplaats (€)	850	720	730
.. per vleesvarkensplaats (€)	200	200	300
Vergoeding rechten (mln. €)	80	20	100
Totaal bedrag (mln. €)	340	140	480

Potentiële deelname aan Regeling

bij 50% vergoeding, 25% restwaarde en met
sloopvergoeding: 50S25

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde 25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	40	80	120
# bedrijven met vleesvarkens	380	70	450
# totaal na correctie overlap	400	140	540
# zeugenplaatsen (*1.000)	10	20	30
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	930	170	1.100
# rechten (*1.000)	880	210	1.090
Vergoeding stallen (mln. €)	150	40	190
.. per zeugenplaats (€)	610	600	610
.. per vleesvarkensplaats (€)	160	140	150
Vergoeding rechten (mln. €)	60	10	70
Totaal bedrag (mln. €)	210	50	260

Potentiële deelname aan Regeling

bij **100%** vergoeding, **15%** restwaarde en **met**
sloopvergoeding: 100S15

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde 25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	40	170	250
# bedrijven met vleesvarkens	500	120	620
# totaal na correctie overlap	560	230	790
# zeugenplaatsen (*1.000)	50	110	160
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	1.330	270	1.590
# rechten (*1.000)	1.380	430	1.810
Vergoeding stallen (mln. €)	390	160	560
.. per zeugenplaats (€)	1.020	880	930
.. per vleesvarkensplaats (€)	250	250	250
Vergoeding rechten (mln. €)	100	20	110
Totaal bedrag (mln. €)	490	180	670

Potentiële deelname aan Regeling

bij 70% vergoeding, 15% restwaarde en met
sloopvergoeding: 70S15

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde	
		25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	40	110	150
# bedrijven met vleesvarkens	400	120	520
# totaal na correctie overlap	420	170	590
# zeugenplaatsen (*1.000)	10	30	40
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	1.030	270	1.300
# rechten (*1.000)	980	310	1.290
Vergoeding stallen (mln. €)	210	70	280
.. per zeugenplaats (€)	710	710	710
.. per vleesvarkensplaats (€)	200	180	190
Vergoeding rechten (mln. €)	70	10	80
Totaal bedrag (mln. €)	280	80	360

Potentiële deelname aan Regeling

bij 50% vergoeding, 15% restwaarde en met
sloopvergoeding: 50S15

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde	
		25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

	Zuid	Oost	Totaal
# bedrijven met zeugen	40	60	100
# bedrijven met vleesvarkens	360	70	440
# totaal na correctie overlap	380	120	500
# zeugenplaatsen (*1.000)	10	20	30
# vleesvarkensplaatsen (*1.000)	840	170	1.010
# rechten (*1.000)	800	200	1.000
Vergoeding stallen (mln. €)	120	30	150
.. per zeugenplaats (€)	500	580	560
.. per vleesvarkensplaats (€)	140	120	140
Vergoeding rechten (mln. €)	60	10	60
Totaal bedrag (mln. €)	180	40	210

Conclusies scenario's

met sloopvergoeding

	Zonder of met (S) sloopvergoeding	Restwaarde	
		25%	15%
100%	Zonder	100-25	100-15
	Met	100S25	100S15
70%	Zonder	70-25	70-15
	Met	70S25	70S15
50%	Zonder	50-25	50-15
	Met	50S25	50S15

- De mate waarin de Regeling aantrekkelijk is, stijgt als er sprake is van een sloopvergoeding, omdat de financiële afweging dan voor meer bedrijven positief uitvalt.
- Het totaal aantal bedrijven neemt toe met 10-35%, waarbij de toename het sterkste is bij hogere vergoeding van de gecorrigeerde vervangingswaarde; dit geldt echter voornamelijk voor de bedrijven met vleesvarkens.
- Bij zeugenbedrijven neemt het belang van een sloopvergoeding toe bij lagere vergoedingen van de gecorrigeerde vervangingswaarde.

Samenvattend overzicht scenario's

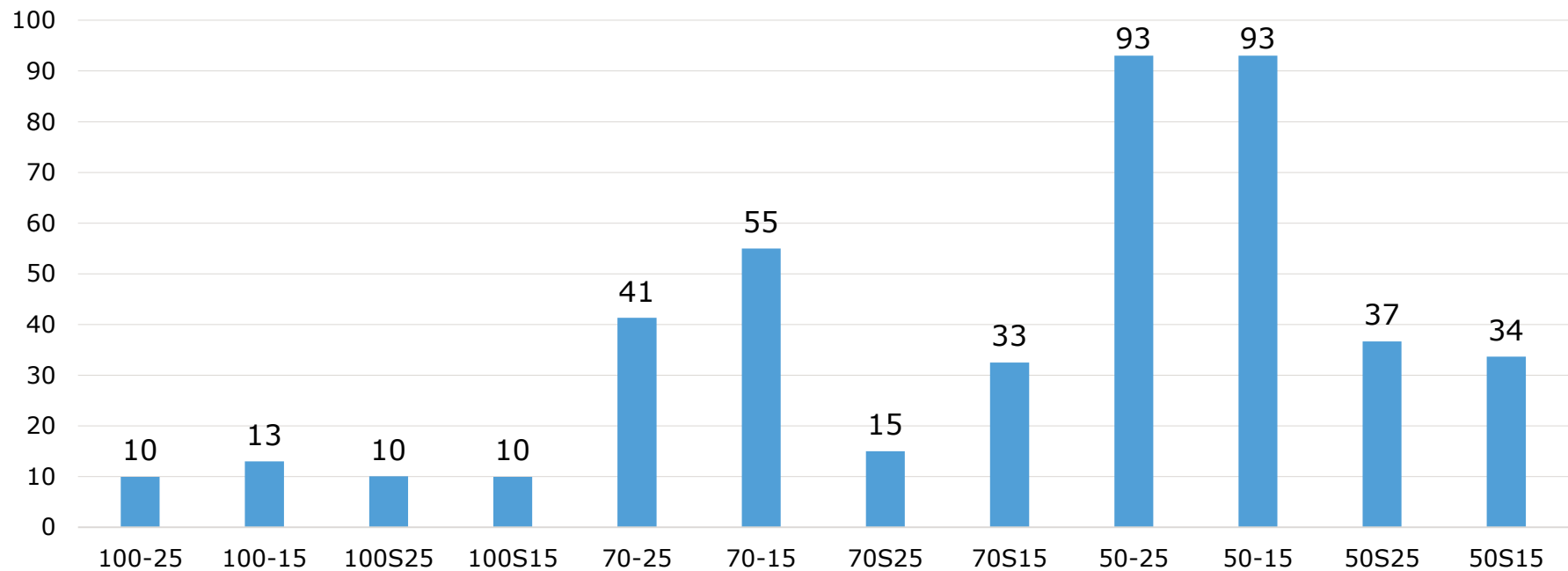
	100 -25	100 -15	100 S25	100 S15	70- 25	70- 15	70S 25	70S 15	50- 25	50- 15	50S 25	50S 15
# bedrijven	790	610	1.070	790	570	510	700	590	470	450	540	500
# zeugenplaatsen	160	100	220	160	30	20	100	40	10	10	30	30
# vleesv.plaatsen	1.590	1.300	2.210	1.590	1.240	1.100	1.500	1.300	930	930	1.100	1.010
# rechten	1.810	1.360	2.500	1.810	1.230	1.070	1.560	1.290	890	880	1.090	1.000
Vergoeding stallen	630	450	830	560	290	230	380	280	150	130	190	150
Vergoeding rechten	110	80	160	110	80	70	100	80	60	60	70	60
Totaal bedrag	740	530	990	670	370	300	480	360	210	190	260	210
Verhouding vleesv./zeugen	10	13	10	10	41	55	15	33	93	93	37	34
Verhouding Zuid/Oost	3,2	2,6	4,1	3,2	3,9	4,6	3,0	3,2	8,9	8,8	4,2	4,0

Eenheden: aantal dierplaatsen en rechten * 1.000; vergoedingen in mln. €).

Verhouding tussen aantal vleesvarkens- en zeugenplaatsen en tussen aantal rechten in Zuid en in Oost

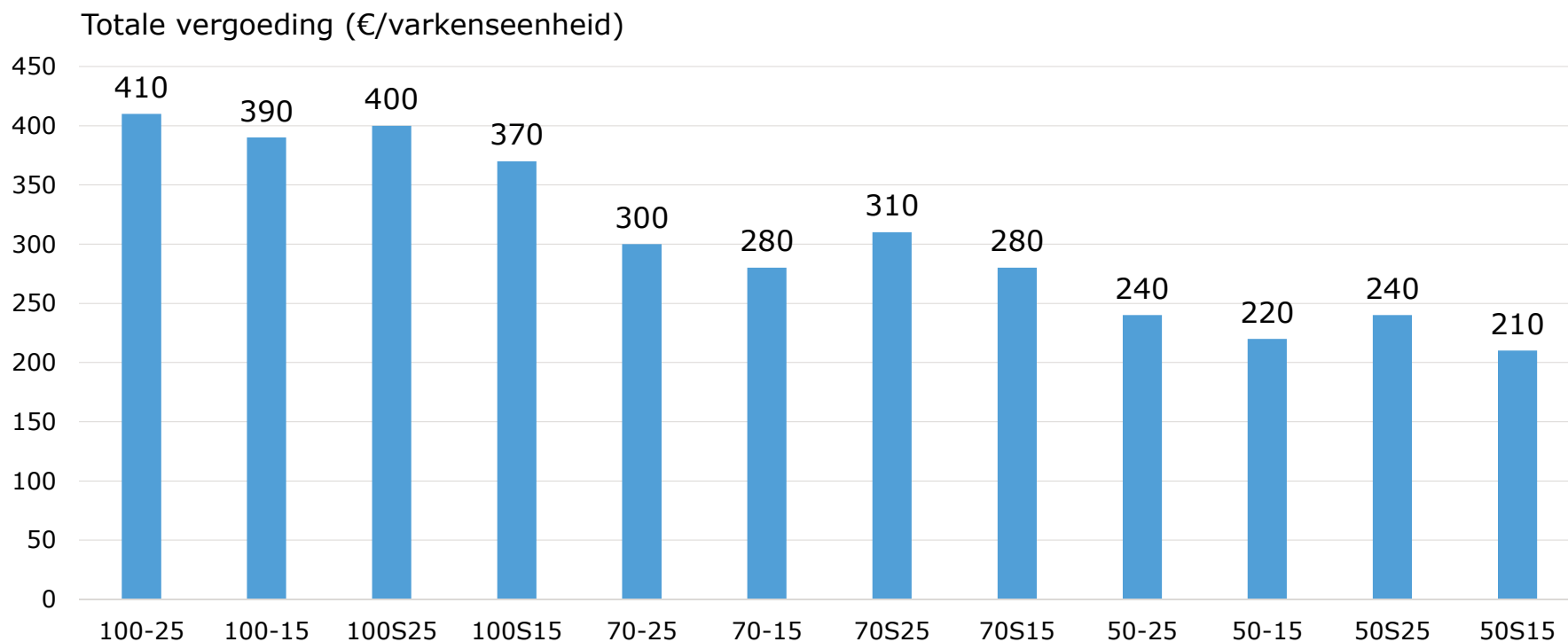
Verhouding dierplaatsen vleesvarkens/zeugen

De verhouding tussen het aantal plaatsen voor vleesvarkens en zeugen op alle bedrijven waarvoor deelname in de verschillende scenario's financieel interessant is. Een normale verhouding tussen het aantal vleesvarkens en zeugen ligt op circa 9. Conclusie: bij lagere vergoedingen is de verhouding tussen vleesvarkens en zeugen (meer) scheef.

Vergoeding per opgekochte varkensseenheid

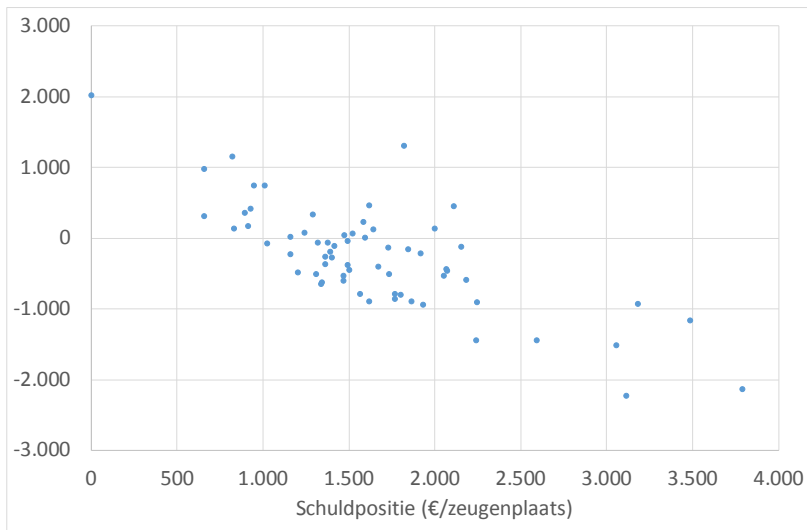
De totale vergoeding (stallen + rechten) in euro per opgekochte varkensseenheid, op basis van alle bedrijven waarvoor deelname in de verschillende scenario's financieel interessant is. De totale vergoeding varieert een factor 2 tussen hoogste en laagste vergoeding.

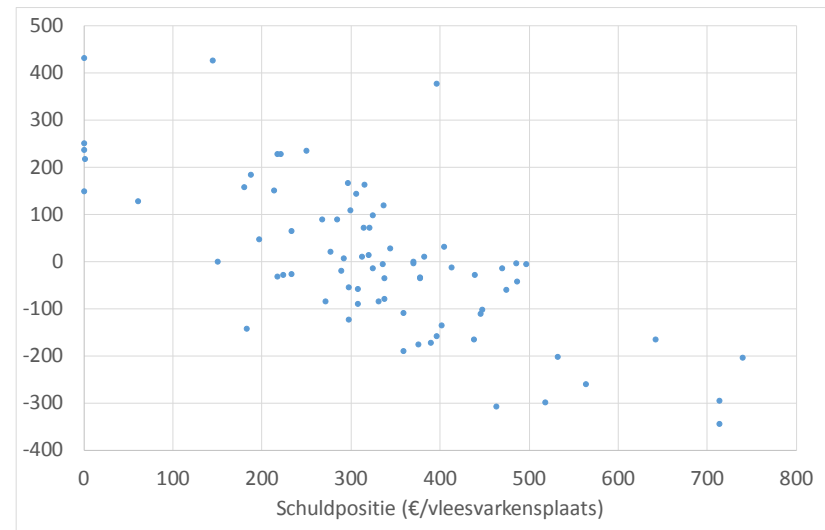
Schuldpositie versus netto financieel voordeel

Er is een sterk positief verband tussen schuldpositie en het netto financiële voordeel van deelname aan de Regeling. In de onderstaande figuren is dit verband getoond voor scenario 100-25.

Netto financieel voordeel (€/zeugenplaats)

Netto financieel voordeel (€/vleesvarkensplaats)

4. Toelichting methode

Berekeningswijze

- Per bedrijf in BIN wordt berekend of het financieel aantrekkelijk is om deel te nemen, in diverse scenario's. De resultaten worden gewogen naar het aantal gerepresenteerde bedrijven en dieren in Nederland.
- Vergoeding stallen: er wordt gerekend met diverse niveaus aan vergoedingen: 100%, 70% en 50% van de gecorrigeerde vervangingswaarde van de stallen.
- Restwaarde: het minimale deel van de vervangingswaarde waarover een vergoeding wordt gegeven bedraagt 25% of 15%.
- Vergoeding rechten: er wordt een vergoeding berekend voor varkensrechten.
- Benodigde vergoeding: de minimaal benodigde vergoeding voor deelname om het bedrijf te kunnen beëindigen met een acceptabele restschuld. Hierbij is onder andere rekening gehouden met kosten voor het slopen van gebouwen.
- Benodigde vergoeding na correctie voor sloopvergoeding: als een sloopvergoeding van toepassing is, beïnvloedt dat de berekende (resterende) benodigde vergoeding.
- In bijlage 8 staan enkele voorbeeldberekeningen.

Methode: algemeen

- Berekeningen op basis van Bedrijveninformatienetwerk (BIN) van Wageningen Economic Research (Bijlage 4)
- 134 steekproefbedrijven: 125 gespecialiseerde varkensbedrijven en 9 bedrijven met als hoofdtak niet-intensieve veehouderij en als neventak varkenshouderij in Nederland. De dataset is zodanig opgezet dat deze zo representatief mogelijk is voor de gespecialiseerde varkenshouderij
 - Alleen bedrijven in de concentratiegebieden Zuid en Oost
 - Uitsluiting van veronderstelde gedoogstoppers
 - Hierdoor resteren er 99 bedrijven in de dataset
- Voor elk steekproefbedrijf is de gecorrigeerde vervangingswaarde uitgerekend, op basis van de RBV-methodiek, onder een aantal aannames voor ontbrekende gegevens

Methode: gedoogstoppers

- Deelnemers aan de gedoogregeling ('gedoogstoppers') zijn uitgesloten van de Regeling. Deze bedrijven zijn niet als zodanig herkenbaar in BIN, maar verstoren wel de uitkomsten van deze analyse. Daarom is een inschatting gedaan welke van de bedrijven in de dataset mogelijk gedoogstoppers zijn.
- Op basis van een inventarisatie van LNV in 2015 (Kamerbrief 33979, nr. 100, vergaderjaar 2015/16) en expert judgement is aangenomen dat de gedoogstoppers circa 25% van de bedrijven met varkens, 5% van het aantal zeugen en 15% van het aantal vleesvarkens betreffen.
- De 'schijnbare gedoogstoppers' zijn als volgt afgeleid:
 - Geen investeringen in emissiebeperking sinds 2010 en stallen niet jonger dan 10 jaar
 - Score op: bedrijfsomvang, leeftijd van de gebouwen, vreemd vermogen per dier en of varkenshouderij een neventak is. Hierbij is een hogere score voor bedrijven die kleiner zijn, met oudere gebouwen, een relatief laag vreemd vermogen per dier en/of als het een neventak is
 - Bedrijven zijn op volgorde van score gezet; 25% bedrijven met de hoogste score zijn gedefinieerd als schijnbare gedoogstoppers en tellen niet mee in de analyses

Methode: motieven en afwegingen om te stoppen

- Interviews met 4 BIN-deelnemers + 2 ervaringsdeskundigen
- Motieven van varkenshouders om te stoppen: wat zijn de belangrijkste motieven en afwegingen van varkenshouders om bedrijfsbeëindiging te overwegen? (blz. 53, 54)
- Vertaling van die motieven in rekenregels voor de BIN-steekproefbedrijven (blz. 55, 56)

Motieven en afwegingen om te stoppen 1)

1. Belangrijkste pushfactor: gebrek aan toekomstperspectief

- (Financieel) toekomstperspectief varkenshouderij:
 - Rentabiliteitsproblemen
 - Benodigde investeringen
 - Financierbaarheid, schuldpositie, liquiditeit
 - Leeftijd en gebrek aan opvolger
 - Vereisten, regelgeving en maatschappelijke discussie
- Perspectief van alternatief inkomen
 - Alternatieven op het bedrijf
 - Perspectief op de arbeidsmarkt

2. Voorwaarden van de Regeling

- Schuldsituatie na sanering
- Tijd om te beslissen en af te bouwen

Motieven en afwegingen om te stoppen 2)

3. Flankerend beleid:

- Medewerking provincies/gemeentes voor herbestemming van het terrein (rood-voor-rood, ruimte-voor-ruimte, groen-voor-rood, etc.), uitbreiding van andere activiteiten, blijven wonen op eigen erf
- Sloopvergoeding
- Asbestverwijderingssubsidie
- Begeleiding van werk naar werk

Vertaling van motieven en afwegingen in rekenregels 1)

- Overzienbare restschuld: bedrijven stoppen in onze analyse alleen als er sprake is van een overzienbare restschuld. De restschuld is berekend als de som van:
 - a) de opbrengst van de varkensrechten
 - b) de opbrengst van de levende have
 - c) de vergoeding voor de gecorrigeerde vervangingswaarde van de stallen
 - d) het aflossen van vreemd vermogen (schulden minus liquide middelen)
 - e) de te betalen sloopkosten
 - f) een eventuele sloopkostenvergoeding
 - g) de te betalen mestafvoer
 - h) de afrekening met de fiscus: opbrengst rechten en eventuele waardevermeerdering van de woning
- Aanneمة acceptabele restschuld voor deze analyse: 50k€ voor woning en 15k€/ha eigen cultuurgrond
- Voor de categorie bedrijven met als hoofdtak niet-intensieve veehouderij en een kleine tak vleesvarkens veronderstellen we dat alleen het aandeel Vreemd vermogen van de varkenstak wordt afgelost, er geen fiscale verrekening plaatsvindt en de overzienbare restschuld nul bedraagt

Vertaling van motieven en afwegingen in rekenregels 2)

- Rentabiliteit: de 30% meest rendabele bedrijven (op basis van het gemiddelde saldo over drie jaar per zeug of vleesvarken) worden geacht geen belangstelling voor de Regeling te hebben en zijn uitgesloten uit de scenario's.
- Sloopkostenvergoeding: wordt gemonetiseerd op €35 per m² staloppervlakte, waarbij wordt uitgegaan van gemiddeld 6 m² per zeugenplaats en 1,1 m² per vleesvarkensplaats. Deze vergoeding is inclusief eventuele asbestsanering.
- Overige variabelen worden niet in de berekening meegenomen.

5. Beschouwing

Conclusies waardeverlies bij bedrijfsbeëindiging

1. Afhankelijk van de vergoeding van de gecorrigeerde vervangingswaarde is het te verwachten dat bij de gehanteerde uitgangspunten het budget ruim overtekend wordt. Hierbij wordt opgemerkt dat in de analyses geen rekening is gehouden met de gevolgen van andere criteria voor deelname aan de Regeling, zoals geuroverlast.
2. De Regeling is financieel aantrekkelijker voor vleesvarkens dan voor zeugen en in concentratiegebied Zuid relatief aantrekkelijker dan in Oost. De scheve verhouding tussen vleesvarkens en zeugen wordt versterkt bij een lagere vergoeding, zeker als er geen sloopkostenvergoeding beschikbaar is.
3. De individuele vreemd-vermogenspositie van bedrijven is doorslaggevend in de aantrekkelijkheid van de Regeling.
4. De keuze voor 25% of 15% restwaarde heeft vooral invloed op de aantrekkelijkheid van de Regeling voor zeugen; dit geldt zeker bij 100% vergoeding van de gecorrigeerde vervangingswaarde.
5. Een sloopvergoeding maakt de Regeling voor varkensbedrijven eerder financieel aantrekkelijk; dit geldt vooral voor zeugenbedrijven. De verhouding vleesvarkens/zeugen is daarbij minder scheef dan zonder sloopkostenvergoeding.

Overweging 1)

- Overwogen kan worden de vergoedingensystematiek en/of het budget tussen de diergroepen vleesvarkens en zeugen te differentiëren.
- Geur. In onze analyse is geen rekening gehouden met het selectie criterium voor geuroverlast van bedrijven voor woningen. Daarom is een ruimere vergoeding nodig, om voldoende selectieruimte te houden.
- Kosteneffectiviteit. Als in de Regeling uitsluitend op basis van kosten per opgekochte varkensseenheid geselecteerd zou worden, zouden hoofdzakelijk bedrijven met vleesvarkens deelnemen.
- Verdeling vleesvarkens/zeugen. Bij eenzelfde vergoedingensystematiek (percentage vergoeding van de gecorrigeerde vervangingswaarde en restwaarde) is de Regeling duidelijk eerder interessant voor vleesvarkens dan voor zeugen. Een budgettoewijzing naar ieder van beide diergroepen kan behulpzaam zijn bij het bereiken van een evenwichtigere opkoop van vleesvarkens en zeugen. Het saneren van relatief meer vleesvarkens dan zeugen zal leiden tot een hoger biggenoverschot in Nederland en een sterker dalende aanvoer van vleesvarkens naar de vleesindustrie.

Overweging 2)

- Voor zeugen is dan een scenario met 100% vergoeding bij 25% restwaarde mogelijk ruim voldoende; bij 100% vergoeding en 15% restwaarde is de vergoeding mogelijk te laag om voldoende selectieruimte te krijgen onder bedrijven met zeugen. Het is te overwegen om te kiezen voor tussenliggende percentages vergoeding en restwaarde (bijvoorbeeld 20%). Als een sloopkostenvergoeding van toepassing zou zijn (van ten minste € 35/m², of circa € 210 per zeugenplaats), zou de belangstelling van bedrijven met zeugen toenemen en er naar verwachting meer selectieruimte ontstaan.
- Vleesvarkens. Bij de scenario's met 50% vergoeding van de gecorrigeerde vervangingswaarde en een restwaarde van 25% of 15% lijkt er nog voldoende belangstelling te zijn. Het is echter de vraag of de bedrijven waarvoor het in deze scenario's interessant is, wel zullen gaan inschrijven. Deze bedrijven hebben een laag (of geen) vreemd vermogen en zullen naar onze verwachting minder snel geïnteresseerd zijn in beëindiging van de bedrijfsvoering. Ons lijkt het pakket met 50% vergoeding en 15% restwaarde te leiden tot een te krap aanbod. Dit wordt ondersteund door de aanvullende modelberekeningen door DLV Advies. Een vergoeding van 70% bij restwaarde 25%, of bij restwaarde 15% mét een sloopkostenvergoeding leidt naar onze verwachting tot voldoende belangstelling voor deelname aan de Regeling.

Discussie 1)

1. In deze analyse is uitsluitend gekeken of het voor ondernemers, onder voorwaarden, financieel interessant is om deel te nemen. De feitelijke intekening voor deelname zal lager liggen, vanwege onder andere: vereisten aan geuroverlast van bedrijven, andere vereisten van de Regeling, persoonlijke overwegingen van ondernemers en de actuele marktsituatie. De marktsituatie is momenteel vooral voor zeugenbedrijven nijpend. Het is zeker denkbaar dat de markt in 2019 aantrekkelijker zal zijn. Dit kan leiden tot minder belangstelling voor deelname aan de Regeling.
2. In de berekening is alleen in alternatieve scenario's rekening gehouden met een sloopkostenvergoeding voor bedrijven. Een sloopkostenvergoeding en ander flankerend beleid van provincies en gemeenten zijn in individuele situaties sterk bepalend voor de aantrekkelijkheid van deelname aan de Regeling. Dit betreft onder andere gebruikmaking van een ruimte-voor-ruimte-regeling. Hiermee is verder geen rekening gehouden.
3. We hebben vaste verhoudingen verondersteld tussen de aantallen dieren op de bedrijven enerzijds en dierplaatsen en rechten anderzijds. In de praktijk zijn daar grote variaties, zoals met Beter Leven-stallen. Het is van belang om hier in de Regeling rekening mee te houden.

Discussie 2)

4. Er is geen rekening gehouden met de vraag of bedrijven voldoende rechten in eigendom hebben (zie bijlage 5). Het is voor de Regeling van belang dat ondernemers kunnen deelnemen die minder dan 100% van de rechten in eigendom hebben en dus een deel van de rechten geleased hebben.
5. In de analyse is uitgegaan van het jaar 2016 als laatste beschikbare jaar in het Bedrijveninformatienet met volledig uitgewerkte gegevens. Geschat wordt dat de actuele marktsituatie ertoe leidt dat de financiële situatie van bedrijven per ultimo 2018 redelijk vergelijkbaar zal zijn met die van ultimo 2016.
6. In de analyses is geen rekening gehouden met een economisch effect van het nog enige tijd kunnen doorgaan met de productie na het besluit tot stoppen.
7. Kwantitatieve gevolgen voor de periferie en productiekolom zijn niet meegenomen, maar zijn wel relevant.

Discussie 3)

8. Uit de scenario's blijkt dat er meer vleesvarkens dan zeugen worden opgekocht. Dit leidt tot een scheve verhouding tussen het totaal aantal zeugen en vleesvarkens in Nederland. Als in de Regeling geen rekening wordt gehouden met deze verhouding, zal dat consequenties hebben voor enerzijds de exportafhankelijkheid van biggen en varkens en anderzijds voor het aanbod van vleesvarkens voor de vleesindustrie. Om dit te voorkomen, zijn de volgende opties denkbaar: budget in de Regeling per tak toebedelen; vergoedingensystematiek per tak differentiëren (zoals % restwaarde, % vergoeding van de gecorrigeerde vervangingswaarde); en/of werken met een forfaitaire vergoeding per dierplaats of m² staloppervlakte

Voor meer informatie kunt
u contact opnemen met:

Robert Hoste

E: robert.hoste@wur.nl

T: +31 (0)317 484 654

Colofon

- Rapport 2018-112b – projectnummer 2282100295
- Dit onderzoek is uitgevoerd door Wageningen Economic Research en DLV Advies in opdracht van en gefinancierd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Uitvoering door:

- Robert Hoste (projectleider), Cor Wattel, Linda Puister, Arjan Wisman, Michiel van Galen, Roel Jongeneel, Ana Gonzalez Martinez, Annelies Geerdink, Helma Bosch
- Wageningen Economic Research
- Paul Bens, Jan Pijnenburg, Gé Backus, Jos de Groot, Marco Hol
- DLV Advies

&RESULTAAT

Bijlagen

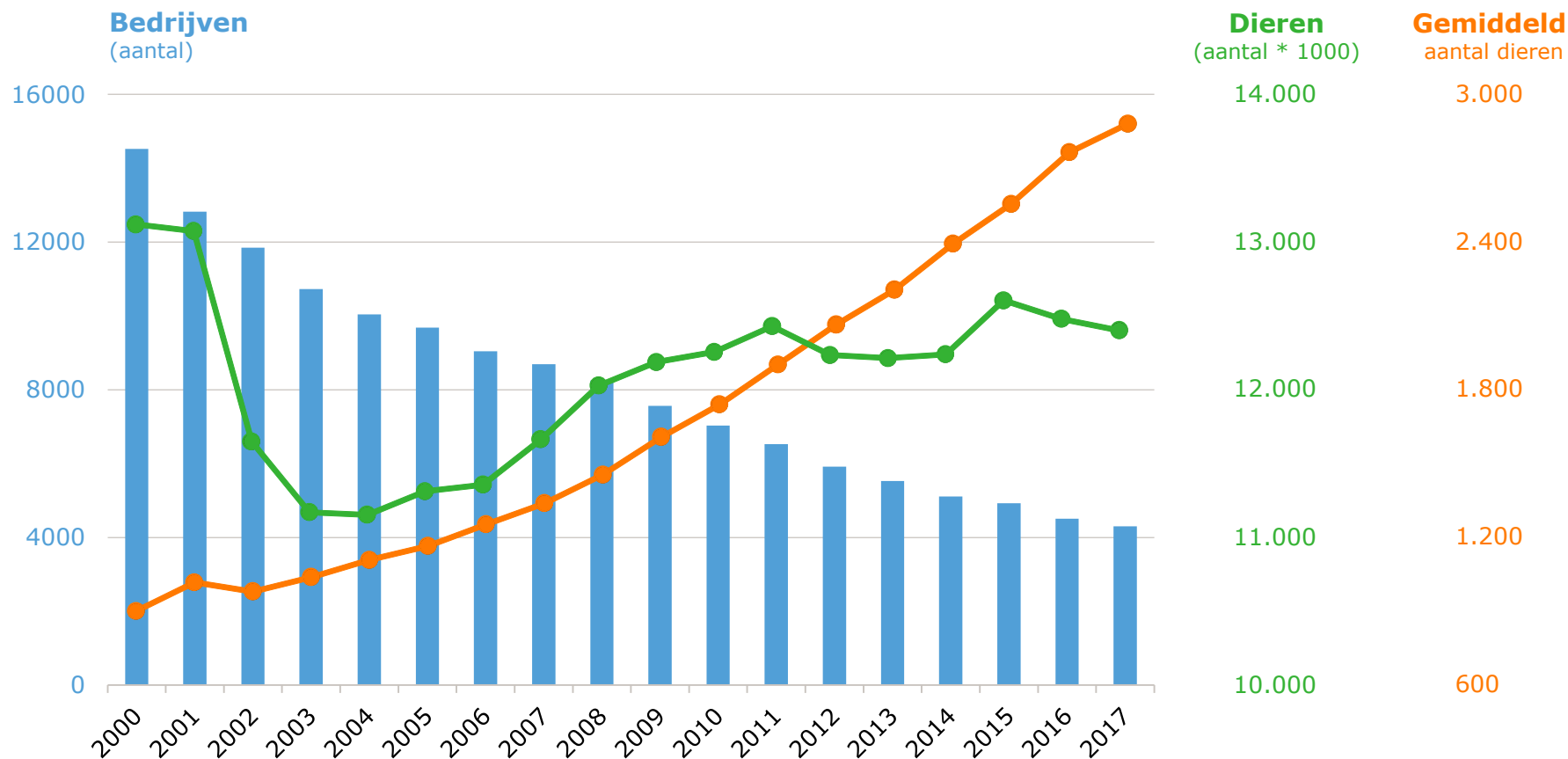
WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Foto: Keith Weller,
USDA Agricultural
Research Service

Bijlage 1: Ontwikkeling varkensbedrijven

Aantal bedrijven, aantal dieren en dieren per bedrijf

Bron: Landbouwtelling CBS, bewerking Wageningen Economic Research

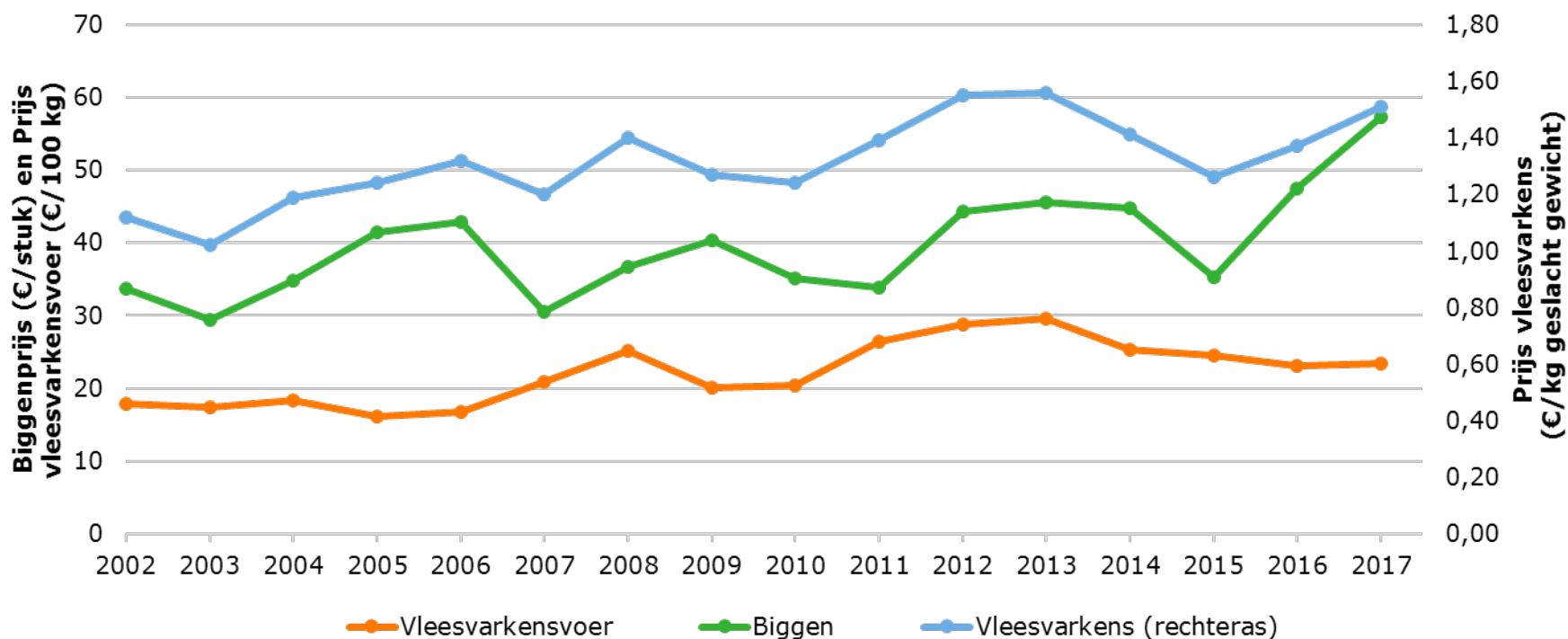
Bijlage 2: Structuur varkenssector

	Bedrijven	Varkens (*1.000)	waarvan zeugen (* 1.000)	waarvan vleesvarkens (* 1.000)
Alle bedrijven met varkens	4.301	12.401	933	5.630
... Gespecialiseerde varkensbedrijven	2.970	11.366	885	4.950
... Fokvarkensbedrijven	787	4.039	579	146
... Vleesvarkensbedrijven	1.534	3.562	20	3.150
... Overige varkensbedrijven	649	3.765	286	1.654
... Overige bedrijven met varkens	1.331	1.034	48	681

Bron: Landbouwtelling CBS 2017

Bijlage 3: Ontwikkeling prijzen

Prijzen van vleesvarkensvoer (euro/100 kg), biggen (euro/stuk), en vleesvarkens (euro/kg geslacht gewicht), 2002-2017.

Bron: Bedrijveninformatienet Wageningen Economic Research.

Bijlage 4: Bedrijven met varkens in BIN

Aantal steekproefbedrijven per stratum

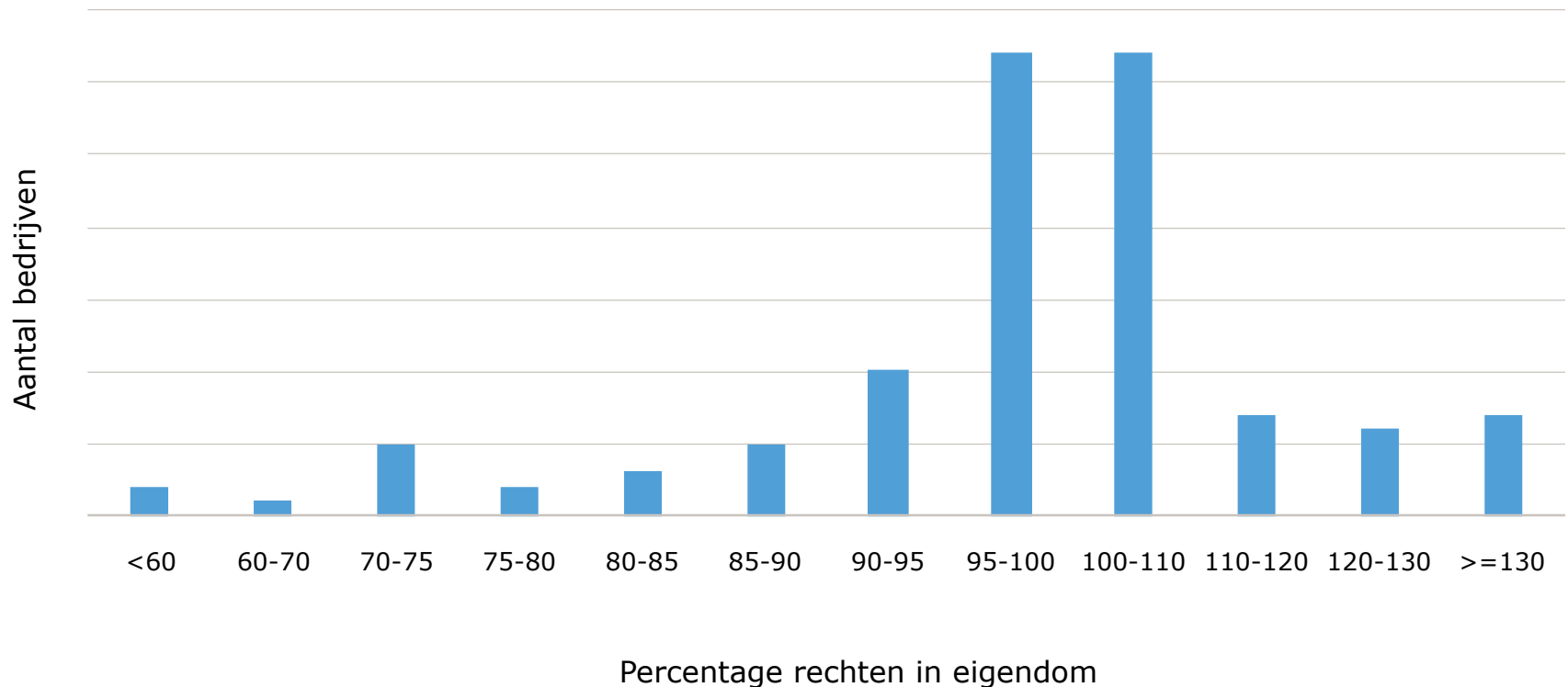
Omvang (SO)	Zeugenbedrijven	Vleesvarkens- bedrijven	Overige varkensbedrijven	Totaal
€ 25.000 - 100.000	1	2	1	4
€ 100.000 - 250.000	1	8	1	10
€ 250.000 - 500.000	12	12	2	26
€ 500.000 - 1.000.000	12	4	9	25
> € 1.000.000	13	20	27	60
Totaal	39	46	40	125

Bron: Bedrijveninformatienet

- Daarnaast zijn er 9 bedrijven met als hoofdtak niet-intensieve veehouderij en een kleine tak met vleesvarkens.
- 2 bedrijven zijn uitgesloten vanwege ontbrekende informatie of biologisch houderijsysteem.
- Naar regio: 52 bedrijven in Oost, 61 bedrijven in Zuid en 19 in Overig.
- Deze aantallen zijn exclusief correctie voor (schijnbare) gedoogstoppers.

Bijlage 5: Rechten in eigendom

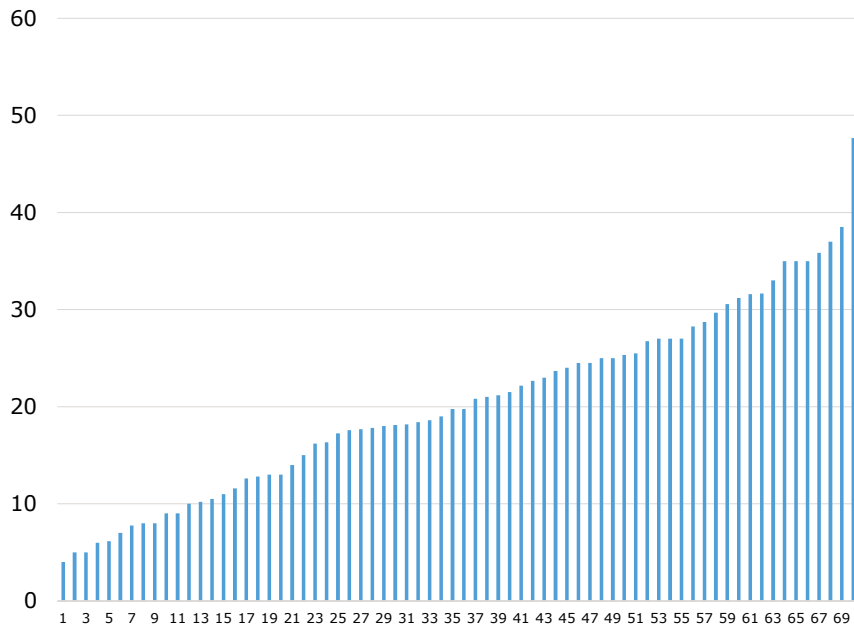
De meeste bedrijven in BIN blijken circa 100% rechten in eigendom te hebben.

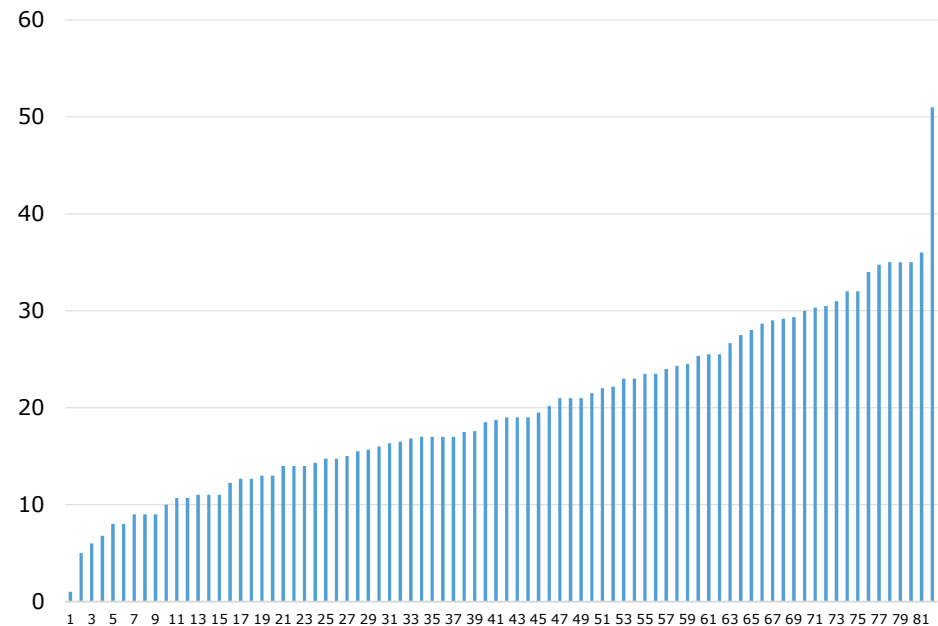
Bron: Bedrijveninformatienet

Bijlage 6: Verschillen tussen bedrijven in gemiddelde leeftijd van stallen

Leeftijd zeugenstallen

Leeftijd vleesvarkensstallen

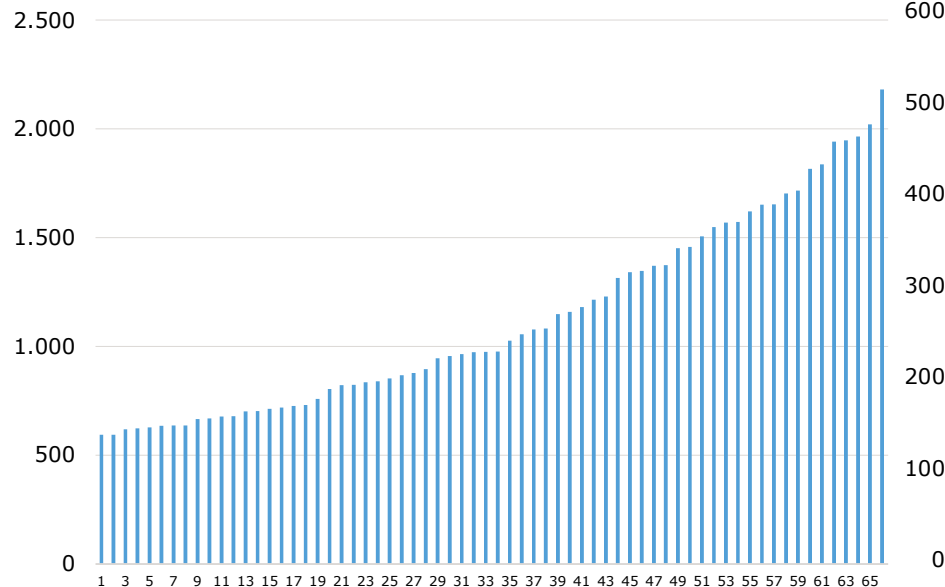
Bijlage 7a: Gecorrigeerde vervangingswaarde en benodigde vergoeding voor deelname

		Gem.	Min	Max
Gecorrigeerde vervangingswaarde	€/zeugenplaats	1.120	590	2.180
	€/vleesvarkensplaats	240	125	560
Benodigde vergoeding voor deelname	€/zeugenplaats	1.450	-60	5.500
	€/vleesvarkensplaats	260	-90	1.190

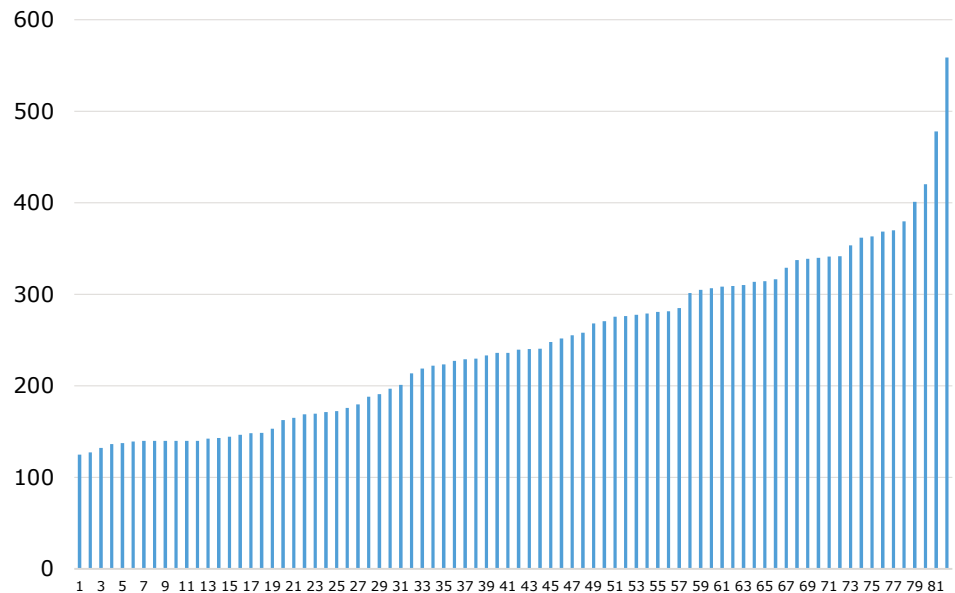
- Deze bedragen hebben betrekking op alle 99 bedrijven in de dataset, ongeacht of het voor deze bedrijven financieel interessant is om mee te doen met de Regeling.
- Grote variatie tussen bedrijven, door de leeftijd van de stallen (gemiddeld is 20 jaar), de omvang (schaaleffect), een groter leefoppervlakte per big of vleesvarken, vreemd vermogen per dierplaats en bij zeugen: verhouding aantal biggen en opfokzeugen.

Bijlage 7b: Verschillen tussen bedrijven in gecorrigeerde vervangingswaarde (€/plaats)

Waarde per zeugenplaats
(incl. biggen en opfokzeugen)

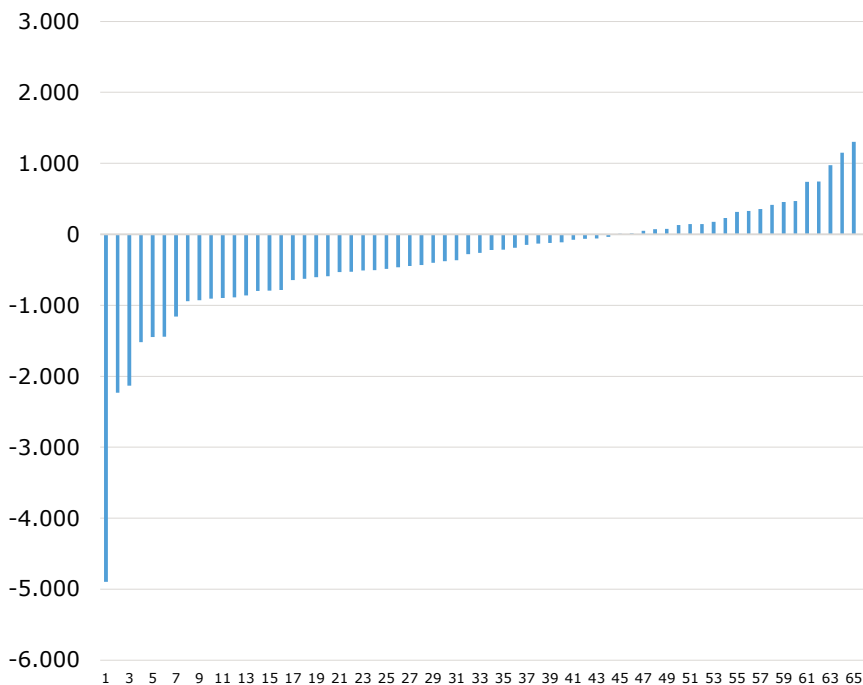
Waarde per vleesvarkensplaats

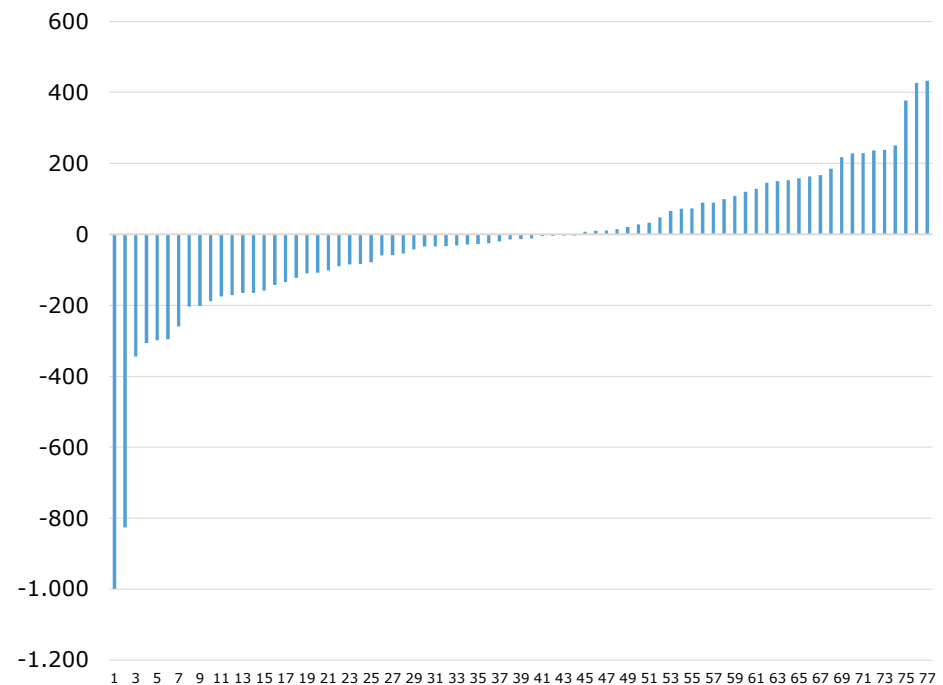
Bijlage 7c: Verschil tussen berekende en benodigde vergoeding per bedrijf – Scenario 100-25

Bij een positief bedrag is het in dit scenario voor een bedrijf financieel-economisch interessant om te stoppen.

Bedrag per zeugenplaats

Bedrag per vleesvarkenplaats

Bijlage 8a: Voorbeeld: 600 zeugen

600 zeugen, 3 ha cultuurgrond, woning 250k€

Bouwjaar stal 1992; inrichting 2005; beide economisch afgeschreven: 25% restwaarde
Nieuwbouwwaarde stal €1,8 mln. Gecorr. vervangingswaarde 450k€

Opbrengst rechten (100% eigendom): €70/recht (Zuid)	115k€	
Opbrengst verkoop levende have (€300/zeug)	180k€	som 295k€

Aflossen vreemd vermogen a €1.200/zeug	720k€	
Sloopkosten stal (3.600 m ² , a €35/m ² – dit is inclusief asbestverwijdering)	126k€	
Ruimen mestvoorraad (half jaar, 1.650 m ³ , €20/m ³)	33k€	
Fiscaal afrekenen rechten en waardevermeerdering woning	86k€	
Acceptabele restschuld: 50k€ woning + 3 ha*15k€ =45k€, totaal 95k€	-95k€	som 870k€

Totaal benodigde opbrengst voor stoppen met acceptabele restschuld	575k€	
Opbrengst stallen minus benodigde opbrengst (450 – 575k€)	-125k€	

Conclusie: deelname aan de Regeling leidt niet tot een positief restsaldo. Een vergoeding van 575k€, of €960 per zeug, is nodig voor beëindiging met acceptabele restschuld

Bijlage 8b: 600 zeugen mét sloopvergoeding

600 zeugen, 3 ha cultuurgrond, woning 250k€

Bouwjaar stal 1992; inrichting 2005; beide economisch afgeschreven: 25% restwaarde
Nieuwbouwwaarde stal €1,8 mln. Gecorr. vervangingswaarde 450k€

Opbrengst rechten (100% eigendom): €70/recht (Zuid)	115k€
Opbrengst verkoop levende have (€300/zeug)	180k€
Sloopvergoeding (à €35/m ²)	126k€ som 431k€

Aflossen vreemd vermogen à €1.200/zeug	720k€
Sloopkosten stal (3.600 m ² , à €35/m ²)	126k€
Ruimen mestvoorraad (half jaar, 1.650 m ³ , €20/m ³)	33k€
Fiscaal afrekenen rechten en waardevermeerdering woning	86k€
Acceptabele restschuld: 50k€ woning + 3 ha*15k€ =45k , totaal 95k€	-95k€ som 870k€

Totaal benodigde opbrengst voor stoppen met acceptabele restschuld	449k€
Opbrengst stallen minus benodigde opbrengst (450 – 449k€)	-1k€

Conclusie: deelname aan de Regeling leidt netto tot een ongeveer neutrale situatie, dankzij de aanvullende sloopkostenvergoeding. Een totale vergoeding van 449k€, of €750 per zeug, is nodig voor beëindiging met acceptabele restschuld

Bijlage 8c: Voorbeeld 4000 vleesvarkens

4000 gem. aanw. vleesvarkens (gavlv), 1,5 ha cultuurgrond, woning 400k€; saldo niet top-30%

Bouwjaar stal 1998; inrichting 2010. Nieuwbouwwaarde stal €2,04 mln.

Gecorrigeerde vervangingswaarde 850k€

Opbrengst rechten (100% eigendom): €70/recht (Zuid) 280k€

Opbrengst verkoop levende have (€80/gavlv) 320k€ som 600k€

Aflossen vreemd vermogen à €300/gavlv 1.200k€

Sloopkosten stal (4.000 m², à €35/m²) 140k€

Ruimen mestvoorraad (half jaar, 2.000 m³, €22/m³) 44k€

Fiscaal afrekenen rechten en waardevermeerdering woning 96k€

Acceptabele restschuld: 1,5ha*15k€, totaal 23k€ -23k€ som 1.458k€

Totaal benodigde opbrengst voor stoppen met acceptabele restschuld 858k€

Opbrengst stallen minus benodigde opbrengst (850 - 858k€) -8k€

Conclusie: deelname aan de Regeling leidt netto tot een vrijwel neutrale situatie. Een vergoeding van 858k€, of €210 per gemiddeld aanwezig vleesvarken, is voldoende voor beëindiging met acceptabele restschuld

Bijlage 8d: 4000 vleesvarkens mét sloopvergoeding

4000 gem. aanw. vleesvarkens (gavlv), 1,5 ha cultuurgrond, woning 400k€; saldo niet top-30%

Bouwjaar stal 1998; inrichting 2010. Nieuwbouwwaarde stal €2,04 mln.

Gecorrigeerde vervangingswaarde 850k€

Opbrengst rechten (100% eigendom): €70/recht (Zuid) 280k€

Opbrengst verkoop levende have (€80/gavlv) 320k€

Sloopvergoeding (à €35/m²) 140k€ som 740k€

Aflossen vreemd vermogen à €300/gavlv 1.200k€

Sloopkosten stal (4.000 m², a €35/m²) 140k€

Ruimen mestvoorraad (half jaar, 2.000 m³, €22/m³) 44k€

Fiscaal afrekenen rechten en waardevermeerdering woning 96k€

Acceptabele restschuld: 1,5 ha*15k€, totaal 23k€ -23k€ som 1.458k€

Totaal benodigde opbrengst voor stoppen met acceptabele restschuld 718k€

Opbrengst stallen minus benodigde opbrengst (850 – 718k€) 133k€

Conclusie: deelname aan de Regeling leidt tot een positief restsaldo. Een vergoeding van 718k€, of €180 per gemiddeld aanwezig vleesvarken, is voldoende voor beëindiging met acceptabele restschuld